

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

18 november 2015

WETSVOORSTEL

**tot beteugeling van de verheerlijking van
terrorisme, in het openbaar en op het internet**

(ingediend door de heer Denis Ducarme)

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

18 novembre 2015

PROPOSITION DE LOI

**visant à réprimer l'apologie du terrorisme en
public et sur internet**

(déposée par M. Denis Ducarme)

SAMENVATTING

De aanslagen van januari 2015 in Parijs en de antiterroristische operaties van begin dit jaar onder toezicht van het federaal parket in België tonen aan dat we onze politiediensten en ons gerechtelijk bestel van adequate instrumenten moeten kunnen voorzien om terrorisme doeltreffender te bestrijden.

De jongste jaren rukt radicalisering op via diverse kanalen, onder meer het internet, onmiskenbaar een krachtig instrument ter verspreiding van extremistisch gedachtegoed, de voedingsbodem van terrorisme.

De vrijheid van meningsuiting, die vol werd geraakt bij de moordpartij op de redactie van Charlie Hebdo, is de hoeksteen van onze democratie. Er mag echter geenszins van die vrijheid gebruik worden gemaakt met als enig doel diezelfde vrijheid aan te tasten.

Hate speech is nu al een strafbaar feit krachtens de wetten die racisme en negationisme beteugelen. Met dit wetsvoorstel wordt voorzien in de symbolische en de strafrechtelijke bestraffing van een soort hate speech die geen onderdeel is van het direct of indirect aanzetten tot het plegen van terroristische misdrijven (hetgeen het Strafwetboek reeds strafbaar stelt), maar die dergelijke misdrijven goedkeurt, poogt te rechtvaardigen of minimaliseert.

RÉSUMÉ

Les récents attentats de Paris de janvier 2015 de même que les récentes opérations antiterroristes menées par le parquet fédéral en Belgique au début de cette année témoignent de la nécessité de pouvoir doter nos services de police et notre système judiciaire d'outils adéquats afin de lutter plus efficacement contre le phénomène terroriste.

Ces dernières années, le phénomène de radicalisation se développe par divers canaux. Parmi ceux-ci, internet constitue incontestablement un puissant outil de propagation d'idées extrémistes, terreau du terrorisme.

La liberté d'expression, touchée en plein cœur lors du massacre de Charlie Hebdo, constitue la pierre angulaire de notre démocratie. Cette liberté ne saurait cependant, en aucune façon, être utilisée à la seule fin de lui porter atteinte.

La présente proposition de loi vise à réprimer des discours de haine tels que incriminés par les législations antiraciste et antinégationniste afin de punir, symboliquement et pénalement, les discours de haine qui, sans entrer dans le champ d'application de l'incitation directe ou indirecte à commettre des infractions terroristes (déjà incriminée par le Code pénal), approuvent, cherchent à justifier ou minimisent de telles infractions.

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
cdH	:	centre démocrate Humaniste
VB	:	Vlaams Belang
PTB-GO!	:	Parti du Travail de Belgique – Gauche d'Ouverture
DéFI	:	Démocrate Fédéraliste Indépendant
PP	:	Parti Populaire

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:

DOC 54 0000/000:	Parlementair document van de 54 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV:	Beknopt Verslag
CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN:	Plenum
COM:	Commissievergadering
MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Abréviations dans la numérotation des publications:

DOC 54 0000/000:	Document parlementaire de la 54 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA:	Questions et Réponses écrites
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral
CRABV:	Compte Rendu Analytique
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN:	Séance plénière
COM:	Réunion de commission
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen:
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.dekamer.be
e-mail : publicaties@dekamer.be

De publicaties worden uitsluitend gedrukt op FSC gecertificeerd papier

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes:
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.lachambre.be
courriel : publicaties@lachambre.be

Les publications sont imprimées exclusivement sur du papier certifié FSC

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

I. — INLEIDING

Dit wetsvoorstel wordt ingediend in een bijzondere context: niet alleen steekt terrorisme in Europa opnieuw de kop op (zie punt A hieronder), ook zijn we getuige van een onrustwekkende ontwikkeling waarbij terrorisme wordt verheerlijkt, onder meer op het internet (zie punt B).

A. De bestrijding van terrorisme: een krachtige wake-upcall

Op 7, 8 en 9 januari 2015 werden in de Franse hoofdstad drie aanslagen gepleegd, die Europa er niet alleen aan herinnerd hebben hoe gruwelijk, maar ook hoe actueel terrorisme wel is¹.

Enkele dagen later, op 15 januari 2015, heeft de Belgische federale politie op diverse plaatsen in ons land een antiterroristische operatie uitgevoerd, om vermeende islamistische cellen op te rollen. Toen de politiemensen in Verviers een poging deden om leden van een vermeende terroristische cel te arresteren, werden zij onthaald op spervuur. Bij die schietpartij werden twee schutters gedood, een derde werd aangehouden. Ook in het Brussels Gewest en in de omgeving van de hoofdstad werd een tiental huiszoekingen gedaan. Die politieoperaties waren opgezet om kennelijk op handen zijnde terroristische aanslagen tegen Belgische gerechtelijke instellingen en de Belgische politie te verijdelen.

Op 14 en 15 februari 2015 sloeg een terrorist twee keer toe in Kopenhagen: hij viel een cultureel centrum aan waarin een conferentie over de vrijheid van meningsuiting plaatsvond, en een synagoge.

Op 26 juni onthoofdde een Franse terrorist zijn werkgever vóór hij probeerde in het departement Isère een bedrijf waar industrieel gas wordt geproduceerd tot ontploffing te brengen. Op dezelfde dag werden Tunesië en Koeweit getroffen door twee aanslagen waarbij tientallen slachtoffers vielen.

¹ Op 7 januari 2015 werd in Parijs een bloedbad aangericht op de redactiekantoren van het satirisch weekblad *Charlie Hebdo*. De dag daarop werd een politieagente van de Parijse stadspolitie vermoord in de wijk Montrouge. Tot slot werd op 9 januari 2015 een joodse supermarkt onder vuur genomen, waarna mensen werden gegijzeld. Bij die drie aanslagen werden zeventien mensen gedood. De drie terroristen werden neergeschoten bij de inval van de ordediensten in de gebouwen waar ze zich schuil hielden.

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

I. — INTRODUCTION

La présente proposition de loi s'inscrit dans un contexte particulier, à savoir celui de la résurgence du terrorisme en Europe (A), d'une part, et le développement inquiétant du phénomène d'apologie du terrorisme, notamment sur Internet (B), d'autre part.

A. La lutte contre le terrorisme: une sévère piqûre de rappel

Les 7, 8 et 9 janvier 2015, trois attentats ont frappé la capitale française, rappelant à l'Europe la monstruosité, mais aussi toute l'actualité du phénomène terroriste¹.

Quelques jours plus tard, le 15 janvier 2015, la police fédérale belge lançait une opération antiterroriste en plusieurs endroits du Royaume contre des cellules islamistes présumées. À Verviers, lors de la tentative d'arrestation des membres d'une cellule terroriste présumée, les policiers ont été accueillis par des tirs nourris. Au cours de cette fusillade, deux des tireurs ont été tués, un troisième arrêté. Une dizaine de perquisitions ont également été menées en région bruxelloise et en périphérie de la capitale. Ces opérations de police visaient à déjouer des attentats terroristes imminents qui auraient eu pour cible la police et des institutions judiciaires belges.

Les 14 et 15 février 2015, un terroriste frappait à deux reprises à Copenhague, attaquant un centre culturel dans lequel se tenait une conférence sur la liberté d'expression ainsi qu'une synagoge.

Le 26 juin 2015, un terroriste français décapitait son employeur avant de tenter de faire sauter une usine de production de gaz industriel située dans le département de l'Isère. Le même jour, deux attentats frappaient la Tunisie et le Koweït, faisant plusieurs dizaines de victimes.

¹ Le 7 janvier 2015, un massacre a été commis au siège de l'hebdomadaire satirique "Charlie Hebdo" situé à Paris. Le lendemain, une policière municipale était assassinée dans le quartier de Montrouge. Enfin, le 9 janvier, un supermarché casher était la cible d'une fusillade, puis d'une prise d'otages. Ces trois attentats auront fait dix-sept victimes. Les trois terroristes ont, quant à eux, été abattus lors de l'assaut des forces de l'ordre contre les bâtiments où ils étaient retranchés.

Tot slot kon op 21 augustus 2015 nipt een aanslag worden verijdeld dankzij de koelbloedigheid en de moed van reizigers in de Thalys Amsterdam-Parijs. De vermoedelijke terrorist was in Brussel-Zuid opgestapt.

Uit die recente gebeurtenissen blijkt de noodzaak de ordediensten en Justitie te kunnen voorzien van instrumenten die hen in staat stellen terrorisme doeltreffend te bestrijden.

Hoewel die op ons grondgebied vrijdelde aanslagen een overwinning zijn in de langdurige strijd tegen terrorisme, is niemand al de verschrikkelijke aanslag vergeten van 24 mei 2014 op het Joods Museum van België, in het centrum van onze hoofdstad.

We weten maar al te goed dat een 'nulrisico' niet bestaat, en dat er geen sluitend systeem is dat de bevolking kan garanderen dat nooit een aanslag op Belgisch grondgebied kan worden gepleegd.

In het licht van terroristische dreigingen moeten we derhalve op onze hoede blijven én optreden, niet alleen door preventief te handelen, maar ook door daders te bestraffen.

Door onze waarden te vrijwaren, beschermen we ons samenlevingsmodel. Aldus wordt niet alleen maatschappelijke vrede gewaarborgd, maar kunnen in onze samenleving ook uiteenlopende ideeën en culturen naast elkaar bestaan.

Uiteraard moet het antwoord op terrorisme verder reiken dan het loutere veiligheidsaspect, maar tevens is elke lichtgelovigheid uit den boze. Vanzelfsprekend mogen wij niet toegeven op de waarden en de grondbeginselen waarop onze democratie gestoeld is. Democratie moet echter bij machte zijn zich te verdedigen tegen wie diezelfde democratie wil vernietigen.

Het regeerakkoord heeft van de strijd tegen terrorisme een van de prioriteiten gemaakt van de federale regering, die op 16 januari 2015 overigens een reeks initiatieven heeft voorgesteld om op te treden tegen terrorisme. De meeste daarvan zijn inmiddels in de praktijk gebracht.

Naast de maatregelen waarin het regeerakkoord voorziet en die welke de federale regering heeft genomen, is het de taak van de federale parlementsleden om voorstellen aan te reiken ter ondersteuning en aanvulling van de wetgevende initiatieven van de regering. Dat is de strekking van dit wetsvoorstel.

Enfin, le 21 août 2015, un attentat était évité de justesse grâce au sang-froid et au courage de passagers du Thalys reliant Amsterdam à Paris. Le terroriste présumé avait embarqué à Bruxelles-Midi.

Ces récents événements démontrent toute la nécessité de pouvoir doter les forces de l'ordre et la Justice d'outils qui leur permettent de lutter efficacement contre le terrorisme.

Si les attentats déjoués sur notre sol constituent une victoire dans cette guerre de longue haleine contre le terrorisme, nous avons encore tous en mémoire le terrible attentat commis le 24 mai 2014, en plein cœur de notre capitale, au musée juif de Belgique.

Nous ne le savons que trop bien: le "risque zéro" et le système parfait permettant d'assurer à la population qu'aucun attentat ne pourra jamais être commis sur le sol belge n'existent pas.

En revanche, il convient de rester vigilant et d'agir tant en amont (prévenir) qu'en aval (punir) face à la menace terroriste.

Sauvegarder nos valeurs, c'est protéger notre modèle de société. C'est garantir la paix civile et la coexistence d'idées et de cultures différentes au sein de notre société.

Bien entendu, la réponse au terrorisme ne saurait être purement sécuritaire. Par contre, il convient d'éviter de tomber dans l'angélisme. Si nous ne saurions renier les valeurs et les principes fondamentaux qui fondent notre démocratie, celle-ci doit pouvoir être à même de se défendre contre ceux qui cherchent à la détruire.

L'accord de gouvernement a fait de la lutte antiterroriste l'une des priorités du gouvernement fédéral. Celui-ci a d'ailleurs présenté, le 16 janvier 2015, une série d'initiatives visant à lutter contre le phénomène terroriste. La plupart d'entre elles ont d'ores et déjà été concrétisées.

Outre les mesures prévues par l'accord de gouvernement et celles désormais prises par le gouvernement fédéral, il revient aux parlementaires fédéraux de formuler des propositions permettant d'appuyer et de compléter les initiatives législatives prises par le gouvernement. C'est dans cette optique que s'inscrit la présente proposition de loi.

B. Hate speech, een zorgwekkend en zich uitbreidend verschijnsel

In ons werelddeel valt een opmars van terrorisme te noteren. Sommige personen maken een radicaliseringsproces door en koesteren uiteindelijk tegen hun land een dermate grote haat dat zij steun betuigen aan her en der in de wereld gepleegde terreuracties, maar zonder dat zij op enigerlei wijze betrokken zijn bij de voorbereiding of de uitvoering van een terroristisch misdrijf.

Het internet vormt in dat opzicht een krachtig instrument voor radicalen van allerlei slag. Het wemelt er van de websites die samen een onvervalst 'jihad-universum' vormen²; dat milieu bestaat niet alleen uit tot obscure discussiefora, maar maakt integendeel openlijk gebruik van de sociale netwerksites. Op Facebook steken sommigen hun sympathie voor terreurbewegingen niet onder stoelen of banken. Naast deze jihadisten in de virtuele wereld (die wel van de ene dag op de andere hun ideeën uitvoering kunnen geven in de "echte" wereld), die *friend* of *follower* worden van Syriëgangers uit het Westen, die aangeven dat ze aan de Islamitische Staat "meebouwen" of die hun profielfoto tooien met de beeltenis van een of andere terrorist of met een jihadistisch symbool, krijgt een ander fenomeen in Europa almaar meer voet aan de grond: het verheerlijken van terrorisme.

De moordpartij op de redactie van *Charlie Hebdo* viel niet alleen op door het ingezette geweld en door het hoge dodental, maar ook door de symboliek van deze weerzinwekkende aanval. *Charlie Hebdo*, een Frans satirisch weekblad, was immers gekend om zijn provocerende standpunten, onder meer over de godsdiensten.

In de nasleep van de aanslag van 7 januari 2015 ontstond een heuse volksbeweging onder de naam *Je suis Charlie*, niet alleen een slogan, maar voor miljoenen Fransen ook een verbindingsteken om uiting te geven aan hun diepgewortelde toewijding aan de vrijheid van meningsuiting – het eruit voortvloeiend recht op blasfemie inclusief.

Niettemin gaven de Franse media al snel aan dat er ook andere stemmen opdoken. In de pers werd niet alleen melding gemaakt van incidenten op bepaalde scholen, waar het moeilijk bleek ter nagedachtenis van de slachtoffers van de aanslagen een minuut stilte in acht te doen nemen, en van enkele getuigenissen van leraren die gewag maakten van steunbetuigingen van sommige leerlingen aan de terroristen; er vielen ook alarmerende cijfers te noteren over uitlatingen op de

² Emmanuel PAQUETTE en Adrien SENECAT, "Cyberguerre contre la djihadosphère", *L'Express*, 21 januari 2015.

B. Le développement des discours de haine: un phénomène grandissant et inquiétant

Le terrorisme tend à se développer dans nos régions. Certaines personnes suivent un processus de radicalisation et en arrivent à haïr leur pays à un point tel qu'elles finissent par soutenir les actions terroristes menées un peu partout dans le monde, sans pour autant participer, d'une quelconque façon que ce soit, à la préparation ou à la commission d'une infraction terroriste.

Internet constitue, à cet égard, un formidable outil pour les radicaux de tous bords. Le réseau fourmille notamment de sites qui constituent une véritable "djihadosphère"². Cette dernière, loin de se cantonner à d'obscurs forums de discussion, s'affiche au grand jour sur les réseaux sociaux. Sur *Facebook*, des personnes n'hésitent pas à afficher leurs sympathies pour des mouvements terroristes. Mais au-delà de ces djihadistes virtuels – susceptibles de basculer à tout moment dans le monde réel – qui deviennent "amis" ou "followers" d'Occidentaux partis en Syrie, indiquent qu'ils "travaillent à l'État islamique" ou illustrent leur photo de profil avec l'un ou l'autre terroriste ou symbole djihadiste, un autre phénomène tend à prendre de l'ampleur en Europe: celui de l'apologie du terrorisme.

Le massacre commis contre la rédaction de *Charlie Hebdo* a frappé non seulement par sa violence et le nombre important de victimes, mais aussi par le symbole qu'a représenté cette attaque odieuse. En effet, *Charlie Hebdo*, hebdomadaire satirique français, était connu pour ses prises de position provocatrices, notamment à l'égard des religions.

L'attentat du 7 janvier 2015 a été suivi d'un formidable élan populaire: le fameux mouvement "Je suis Charlie". Plus qu'un slogan, ce cri de ralliement a permis à des millions de Français de rappeler leur attachement viscéral à la liberté d'expression, en ce compris le droit au blasphème, qui en est le corollaire.

Pourtant, rapidement, des voix dissonantes ont été relayées dans les médias de l'Hexagone. Outre plusieurs incidents rapportés par la presse concernant des établissements scolaires dans lesquels il s'était avéré difficile de faire respecter une minute de silence en mémoire des victimes des attentats et outre quelques témoignages d'enseignants rapportant des propos d'élèves affirmant leur soutien aux terroristes, des chiffres particulièrement alarmants furent relayés

² Emmanuel PAQUETTE et Adrien SENECAT, "Cyberguerre contre la djihadosphère", *L'Express*, 21 janvier 2015.

sociale netwerken. Dergelijke uitlatingen vormden weliswaar maar een minderheid van alle berichten, maar waren daarom niet minder marginaal of onschuldig.

Zo schreef Denis Cosnard, journalist bij *Le Monde*, op zijn Twitter-account op 9 januari 2015 (dus minder dan 48 uur na de aanslag) dat sinds de moordpartij op de redactie van *Charlie Hebdo*, op de sociale media niet minder dan 3 721 berichten waren geteld waarin de aanslagen werden verheerlijkt; voor dat aantal berichten verwees hij naar cijfers van het Franse ministerie van Binnenlandse Zaken³.

Sindsdien heeft de Pharos-cel⁴ nog andere cijfers bekendgemaakt, waaruit blijkt dat in de periode tussen 7 januari (de dag van de aanslag) en 12 januari 2015, er 17 500 meldingen waren over berichten waarin terrorisme wordt verheerlijkt of *hate speech* wordt verkondigd, dus gemiddeld 3 300 meldingen per dag ...⁵.

Op 10 februari 2015 schreef de Franse krant *Le Figaro* dat door de Pharos-cel in de hele maand januari 35 000 meldingen werden opgetekend⁶.

Tegelijkertijd met die berichten worden, ook via het internet, op grote schaal complottheorieën verkondigd, waarbij zelfs wordt gesteld dat de recente aanslagen in Parijs in scène zijn gezet⁷.

In België kreeg het verschijnsel minder aandacht in de media. Nochtans spraken bepaalde leden van de organisatie *Sharia4Belgium* hun steun uit voor degenen die zij hun "broeders" noemen. Een ander lid van de extremistische organisatie, die momenteel in Syrië verblijft, toonde zich dan weer heel tevreden over de "geslaagde actie van (zijn) broeders in Parijs"⁸.

³ <https://twitter.com/DenisCosnard/status/553491386444820480>; enkele voorbeelden: http://www.huffingtonpost.fr/2015/01/07/charlie-hebdo-bien-fait-twitter-polemique-musulmans_n_6428706.html.

⁴ "Pharos" is het letterwoord voor "Plateforme d'Harmonisation, d'Analyse, de Recoupement et d'Orientation des Signalements". Die cel verzamelt de meldingen die worden geregistreerd op de website "www.internet-signalement.gouv.fr". Internetgebruikers kunnen op die website melding maken van verklaringen of gedragingen op het internet die mogelijk onwettig zijn; ingeval een misdrijf wordt vastgesteld, wordt de melding doorgestuurd naar de betrokken dienst (politie, *gendarmerie*, fraudebestrijdingsdienst enzovoort).

⁵ Damien LELOUP, "Les signalements de contenus appelant à la haine se multiplient sur Internet", *Le Monde*, 13 januari 2015.

⁶ Lucie RONFAUT, "35.000 signalements pour apologie du terrorisme sur Internet en janvier", *Le Figaro*, 10 februari 2015.

⁷ AFP, "Après Charlie Hebdo, la théorie du complot relancée", *Libération*, 17 januari 2015.

⁸ X., "Des combattants belges en Syrie soutiennent les suspects de l'attentat terroriste", *La Capitale*, 8 januari 2015.

quant aux discours, certes minoritaires, mais loin d'être marginaux ou anodins, tenus sur les réseaux sociaux.

Ainsi, Denis Cosnard, journaliste au quotidien *Le Monde*, citant des chiffres du ministère de l'Intérieur, indiqua sur son compte *Twitter* le 9 janvier (soit moins de 48 heures après l'attaque) que 3 721 messages faisant l'apologie des attentats avaient été recensés sur les réseaux sociaux depuis le massacre de *Charlie Hebdo*³.

Depuis lors, la cellule Pharos⁴ a communiqué d'autres chiffres, indiquant que, sur la période allant du 7 (jour du massacre) au 12 janvier 2015, 17 500 signalements portant sur des propos faisant l'apologie du terrorisme ou incitant à la haine avaient été recensés, soit une moyenne de 3 300 signalements par jour!⁵

Le 10 février 2015, le quotidien français *Le Figaro* annonçait, pour sa part, que 35 000 signalements avaient été relevés pour tout le mois de janvier par la cellule Pharos⁶.

Ces discours s'accompagnent de la diffusion à grande échelle, toujours grâce à internet, de théories du complot allant jusqu'à postuler la mise en scène des récents attentats de Paris⁷.

En Belgique, le phénomène fut moins médiatisé. Certains membres de l'organisation *Sharia4Belgium* s'exprimèrent néanmoins en soutenant l'action de ceux qu'ils appellent leurs "frères". Un autre membre de l'organisation extrémiste, actuellement en Syrie, se félicita pour sa part de "l'action réussie de (ses) frères à Paris"⁸.

³ <https://twitter.com/DenisCosnard/status/553491386444820480>; Voir quelques exemples ici: http://www.huffingtonpost.fr/2015/01/07/charlie-hebdo-bien-fait-twitter-polemique-musulmans_n_6428706.html.

⁴ "Pharos" est l'acronyme de "Plateforme d'Harmonisation, d'Analyse, de Recoupement et d'Orientation des Signalements". Cette cellule réceptionne les signalements émis sur le site "www.internet-signalement.gouv.fr". Elle permet à un internaute de décrire un contenu ou un comportement jugé illégal sur le net. Si une infraction est constatée, le signalement est alors orienté vers le service concerné (police, *gendarmerie*, répression des fraudes, etc.).

⁵ Damien LELOUP, "Les signalements de contenus appelant à la haine se multiplient sur Internet", *Le Monde*, 13 janvier 2015.

⁶ Lucie RONFAUT, "35.000 signalements pour apologie du terrorisme sur Internet en janvier", *Le Figaro*, 10 février 2015.

⁷ AFP, "Après Charlie Hebdo, la théorie du complot relancée", *Libération*, 17 janvier 2015.

⁸ X., "Des combattants belges en Syrie soutiennent les suspects de l'attentat terroriste", *La Capitale*, 8 janvier 2015.

Dergelijke uitlatingen worden dan wel gedaan door heel diverse radicale stemmen, wat bij die statistieken en uitlatingen vooral schokkend is, is dat uitspraken die terrorisme verheerlijken, stilaan geen uitzondering meer zijn. Onder meer jongeren en gewone individuen doen dergelijke uitspraken, dus mensen die niet aan de terroristische strategie meewerken maar de jongste jaren almaar ongeremder uitkomen voor de aantrekkingskracht die de jihadstrijders op hen uitoefenen, of soms zelfs voor de bewondering die zij voor hen voelen. Zulks mag dan vooral *on line* tot uiting komen, geregeld vallen er echter wel slachtoffers in de 'echte wereld'.

Dit wetsvoorstel strekt ertoe dat verschijnsel in te dijken, waarbij met name voorbeelden uit het buitenland als vertrekpunt dienen.

Er zij immers op gewezen dat andere Europese rechtsstelsels in hun Strafwetboek het misdrijf 'verheerlijking van terrorisme' hebben opgenomen. Dat is het geval in Frankrijk⁹, alsook in Denemarken¹⁰, Spanje¹¹, Litouwen¹² en het Verenigd Koninkrijk¹³.

II. — DE BESTRAFFING VAN VORMEN VAN HATE SPEECH

Vrijheid van meningsuiting is een van de hoekstenen van de democratie (A).

Overeenkomstig de fundamentele nationaal- en internationaalrechtelijke teksten, alsook de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof en de Europese rechtscolleges, moeten we echter ook voor ogen te houden dat dit beginsel niet absoluut is (B).

Krachtens die krijtlijnen heeft de Belgische wetgever de vrijheid van meningsuiting al ingeperkt, om uitlatingen te bestraffen die sommige mensen weliswaar

⁹ Artikel 421-2-5 van het Franse Strafwetboek bestraft verheerlijking van terrorisme met een gevangenisstraf van maximaal vijf jaar en/of een geldboete van 45 000 euro. Indien het misdrijf wordt gepleegd via het internet, kan de straf oplopen tot een gevangenisstraf van zeven jaar en een geldboete van 100 000 euro.

¹⁰ Artikel 136, § 2, van het Deense Strafwetboek bestraft verheerlijking van terrorisme met een geldboete en/of met een gevangenisstraf van maximaal twee jaar.

¹¹ Artikel 578 van het Spaanse Strafwetboek bestraft verheerlijking van terrorisme (met inbegrip van het in diskrediet brengen, minachten of vernederen van slachtoffers van terrorisme of van hun familieleden) met een gevangenisstraf van één tot twee jaar.

¹² Artikel 250bis, § 1, van het Litouwse Strafwetboek bestraft verheerlijking van terrorisme met een gevangenisstraf van maximaal drie jaar en met een geldboete.

¹³ De artikelen 1, § 3, a), en 3, § 8, a), van de Britse *Terrorism Act* van 2006 nemen het begrip "verheerlijking" (*glorification*) van terrorisme op in de definitie van indirecte aansporing tot terrorisme (dus een ruimere definitie dan in het Belgische recht).

Mais au-delà des radicaux de tous bords, ce qui choque dans ces statistiques et ces propos, c'est surtout la banalisation grandissante des propos faisant l'apologie du terrorisme. Un phénomène qui tend notamment à toucher des jeunes et des quidams, des personnes qui ne participent pas à la stratégie terroriste mais tendent, ces dernières années, à assumer d'une manière de plus en plus décomplexée, leur attrait voire, dans certains cas, leur admiration pour les combattants du djihad.

C'est ce phénomène, certes essentiellement virtuel, mais qui génère régulièrement des victimes bien réelles, qu'entend endiguer la présente proposition de loi, en s'inspirant notamment d'exemples étrangers.

On rappellera en effet que l'infraction d'apologie du terrorisme existe dans d'autres systèmes juridiques européens. Outre la France⁹, tel est aussi le cas du Danemark¹⁰, de l'Espagne¹¹, de la Lituanie¹² ou encore du Royaume-Uni¹³.

II. — LA RÉPRESSION DES DISCOURS DE HAINE

La liberté d'expression constitue l'une des pierres angulaires de toute démocratie (A).

Mais, au-delà du principe, il convient, en totale adéquation avec les textes fondamentaux du droit national et international ainsi que la jurisprudence constitutionnelle et européenne, de se rappeler que celui-ci n'est pas absolu (B).

Ces balises ont déjà permis au législateur de restreindre l'exercice de la liberté d'expression afin de réprimer des propos qui, au-delà du fait de choquer,

⁹ L'article 421-2-5 du Code pénal punit l'apologie du terrorisme d'une peine pouvant aller jusqu'à cinq ans de prison et/ou de 45 000 euros d'amende. Si l'infraction est commise via internet, la peine peut aller jusqu'à sept ans de prison et 100 000 euros d'amende.

¹⁰ L'article 136, § 2 du Code pénal punit d'une amende et/ou d'une peine pouvant aller jusqu'à deux ans de prison l'apologie du terrorisme.

¹¹ L'article 578 du Code pénal punit l'apologie du terrorisme (qui inclut le fait de discréditer, de mépriser ou d'humilier les victimes du terrorisme ou leur famille) d'une peine d'un à deux ans de prison.

¹² L'article 250bis, § 1er du Code pénal punit l'apologie d'une peine allant jusqu'à trois ans de prison et d'une amende.

¹³ Les articles 1er, § 3, a) et 3, § 8, a) du *Terrorism Act* de 2006 incluent l'apologie ("glorification") du terrorisme dans la définition de l'incitation indirecte au terrorisme (sa définition est donc plus large qu'en droit belge).

choqueren, verontrusten of tegen de borst stuiten, maar vooral tweedracht zaaien alsook haat en geweld uitlokken, zonder dat onze wetgeving verheerlijking van terrorisme strafbaar stelt, behalve in het bijzondere geval als bedoeld in artikel 140bis van het Strafwetboek (C).

A. Vrijheid van meningsuiting: hoeksteen van de democratie

Vrijheid van meningsuiting maakt ontegensprekelijk deel uit van de fundamentele democratische waarden. Zonder vrijheid van meningsuiting is er geen debat, geen gedachtewisseling, geen pluralisme. Daarom werden we zo diep geraakt door de moordpartij op journalisten en cartoonisten wier enige 'misdad' was dat zij zich blasfemisch hadden uitgelaten over een godsdienst.

B. Een fundamentele, maar geen absolute vrijheid

Geen enkele vrijheid¹⁴ – hoe fundamenteel ook – is absoluut. Het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) zelf legt beperkingen op inzake de uitoefening van de bij dat Verdrag bekrachtigde rechten en vrijheden.

Terwijl artikel 10, § 1, van het EVRM de vrijheid van meningsuiting verankert, herinnert artikel 10, § 2, immers aan het volgende: "Daar de uitoefening van deze vrijheden plichten en verantwoordelijkheden met zich brengt, kan zij worden onderworpen aan bepaalde formaliteiten, voorwaarden, beperkingen of sancties, welke bij de wet worden voorzien en die in een democratische samenleving nodig zijn in het belang van 's land veiligheid, de bescherming van de openbare orde en het voorkomen van strafbare feiten [...]".

Dat punt 2 weerspiegelt de bij artikel 17 bepaalde algemene strekking van de tekst, waarbij het Verdrag de verdragsluitende Staten machtigt op te treden tegen elke oneigenlijke uitoefening van de verankerde rechten en vrijheden die erop gericht is de democratische orde omver te werpen¹⁵.

¹⁴ Dit geldt niet voor de rechten in verband met het *ius cogens*, hetgeen niet van toepassing is inzake vrijheid van meningsuiting.

¹⁵ "Geen der bepalingen van dit Verdrag mag worden uitgelegd als zou zij voor een Staat, een groep of een persoon het recht inhouden enige activiteit aan de dag te leggen of enige daad te verrichten welke ten doel heeft de rechten of vrijheden welke in dit Verdrag zijn vermeld, te vernietigen of deze rechten en vrijheden meer te beperken dan bij dit Verdrag is voorzien."

inquiéter ou heurter certains d'entre nous, sèment les graines de la discorde, de la haine et de la violence, sans pour autant incriminer dans la législation actuelle l'apologie du terrorisme, hormis le cas particulier de l'article 140bis du Code pénal (C).

A. La liberté d'expression: pierre angulaire de la démocratie

La liberté d'expression fait incontestablement partie des valeurs fondamentales de la démocratie. Sans liberté d'expression, point de débat, point d'échanges, point de pluralisme. C'est pour cette raison que le massacre de journalistes et de caricaturistes ayant commis pour seul "crime" de blasphémer une religion, a tellement marqué les esprits.

B. Une liberté fondamentale mais pas absolue

Cependant, aucune liberté¹⁴ – aussi fondamentale soit-elle – n'est absolue. La Convention européenne des droits de l'Homme et des libertés fondamentales (CEDH) elle-même établit des limites à l'exercice des droits et libertés consacrés par la Convention.

Ainsi, si l'article 10, § 1er de la CEDH consacre la liberté d'expression, l'article 10, § 2, rappelle que: "[l]'exercice de ces libertés comportant des devoirs et des responsabilités peut être soumis à certaines formalités, conditions, restrictions ou sanctions prévues par la loi, qui constituent des mesures nécessaires, dans une société démocratique, à la sécurité nationale, à l'intégrité territoriale ou à la sûreté publique, à la défense de l'ordre et à la prévention du crime [...]".

Ce second paragraphe traduit la philosophie générale du texte, définie à l'article 17 et par lequel la Convention autorise les États membres à réprimer tout détournement des droits et libertés consacrés en vue de renverser l'ordre démocratique¹⁵.

¹⁴ À l'exception des droits relevant du *jus cogens*, ce qui n'est pas le cas de la liberté d'expression.

¹⁵ "Aucune des dispositions de la présente Convention ne peut être interprétée comme impliquant pour un État, un groupement ou un individu, un droit quelconque de se livrer à une activité ou d'accomplir un acte visant à la destruction des droits ou libertés reconnus dans la présente Convention ou à des limitations plus amples de ces droits et libertés que celles prévues à ladite Convention".

Het klopt dat het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, dat toeziet op de toepassing en de interpretatie van het EVRM door de lidstaten van de Raad van Europa, als beginsel heeft gesteld dat vrijheid van meningsuiting moet gelden voor alle uitspraken, ook die welke “*offend, shock or disturb*”¹⁶.

Wel heeft dat Hof vaak een veroordeling uitgesproken tegen uitingsvormen die worden beschouwd als beledigend of strijdig met het Verdrag, ongeacht of het daarbij gaat om racisme¹⁷, negationisme¹⁸, *hate speech* in verband met de seksuele geaardheid¹⁹, een op een totalitaire doctrine geïnspireerd discours²⁰, aanzetting tot haat en geweld²¹ en ... verheerlijking van terrorisme²².

C. Bestrafing van hate speech in het Belgisch recht

Zoals hierboven aangegeven, ware het dus fout te stellen dat zomaar alles mag worden gezegd. Het debat is noodzakelijk in een democratische samenleving - toch leert de geschiedenis ons dat als we *hate speech* laten woekeren, zulks in sommige omstandigheden tot het ergste kan leiden.

Om te kunnen optreden tegen sommige uitlatingen die tweedracht kunnen zaaien en haat kunnen uitlokken, en die het loutere democratische debat te buiten gaan, heeft de Belgische wetgever de jongste jaren een reeks wetten aangenomen ter bestraffing van dergelijke uitspraken.

1. De wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden

Op grond van die wet wordt “hij die de in artikel 444 van het Strafwetboek bedoelde omstandigheden, denkbeelden die zijn gegrond op rassuperioriteit of rassenhaat, verspreidt”²³ gestraft met gevangenisstraf van een maand tot een jaar en met geldboete van vijftig euro tot duizend euro.

¹⁶ EHRM, “Handyside v. het Verenigd Koninkrijk”, 7 december 1976.

¹⁷ EHRM, “Féret v. België”, 16 juli 2009.

¹⁸ EHRM, “Garaudy v. Frankrijk”, 24 juni 2003 (ontvankelijkheid); “Honsik v. Oostenrijk”, 18 oktober 1995; “Marais v. Frankrijk”, 24 juni 1996 enzovoort.

¹⁹ EHRM, “Vejdeland e.a. v. Zweden”, 9 februari 2012.

²⁰ EHRM, “Refah Partisi (Welvaartspartij) e.a. v. Turkije”, 13 februari 2003.

²¹ EHRM, “Karatas v. Turkije”; “Sürek v. Turkije”; “Sürek en Özdemir v. Turkije”, 8 juli 1999.

²² EHRM, “Leroy v. Frankrijk”, 2 oktober 2008.

²³ Artikel 21 van de wet.

Certes, la Cour européenne des droits de l’Homme, gardienne de l’application et de l’interprétation de la CEDH par les États membres du Conseil de l’Europe, a posé le principe selon lequel tous les propos doivent pouvoir être couverts par la liberté d’expression, y compris ceux qui “*choquent, heurtent ou inquiètent*”¹⁶.

Elle a cependant, à de nombreuses reprises, sanctionné les formes d’expression considérées comme offensantes et contraires à la Convention, qu’il s’agisse du racisme¹⁷, du négationisme¹⁸, du discours de haine sur l’orientation sexuelle¹⁹, du discours s’inspirant d’une doctrine totalitaire²⁰, de l’incitation à la haine et à la violence²¹ ainsi que... l’apologie du terrorisme²².

C. La répression des discours de haine en droit belge

Comme nous venons de le voir, il serait donc erroné de penser que l’on peut tout dire. Si le débat est nécessaire dans une société démocratique, l’Histoire nous enseigne aussi que laisser proliférer des discours de haine dans certains contextes peut aboutir au pire.

Afin de lutter contre certains discours susceptibles de répandre la discorde et la haine et sortant du cadre du simple débat démocratique, le législateur a adopté, ces dernières années, une série de lois tendant à réprimer ce type de discours.

1. La loi du 30 juillet 1981 visant à réprimer les actes inspirés par le racisme et la xénophobie

Sont punis d’une peine d’un mois à un an de prison et/ou d’une amende de 50 à 1 000 euros les individus faisant partie “quiconque, dans l’une des circonstances indiquées à l’article 444 du Code pénal, diffuse des idées fondées sur la supériorité ou la haine raciale”²³.

¹⁶ Cour EDH, “Handyside c. Royaume-Uni”, 7 décembre 1976.

¹⁷ Cour EDH, “Féret c. Belgique”, 16 juillet 2009.

¹⁸ Cour EDH, “Garaudy c. France”, 24 juin 2003 (recevabilité); “Honsik c. Autriche”, 18 octobre 1995; “Marais c. France”, 24 juin 1996; etc.

¹⁹ Cour EDH, “Vejdeland et autres c. Suède”, 9 février 2012.

²⁰ Cour EDH, “Refah Partisi (Parti de la prospérité) et autres c. Turquie”, 13 février 2003.

²¹ Cour EDH, “Karatas c. Turquie”; “Sürek c. Turquie”; “Sürek et Özdemir c. Turquie”, 8 juillet 1999.

²² Cour EDH, “Leroy c. France”, 2 octobre 2008.

²³ Article 21 de la loi.

2. De wet van 23 maart 1995 tot bestraffing van het ontkennen, minimaliseren, rechtvaardigen of goedkeuren van de genocide die tijdens de Tweede Wereldoorlog door het Duitse nationaal-socialistische regime is gepleegd

Die wet bepaalt dat al wie “de genocide die tijdens de Tweede Wereldoorlog door het Duitse nationaal-socialistische regime is gepleegd, (...) schromelijk minimaliseert, poogt te rechtvaardigen of goedkeurt”, gestraft wordt “met gevangenisstraf van acht dagen tot een jaar en met geldboete van zesentwintig frank tot vijfduizend frank”.

In zijn arrest 45/96 van 12 juli 1996 heeft het Grondwettelijk Hof de in overweging genomen strafbaarstellingen en de bewoording ervan aanvaard en verklaart onder meer het volgende: “Over de betekenis van de begrippen “ontkennen” of “goedkeuren” kan geen misverstand bestaan. In het eerste geval wordt het bestaan van de bedoelde genocide in haar totaliteit geloofwaardig. In het tweede geval hecht men er zijn goedkeuring aan en onderschrijft men aldus dienomtrent de nazi-ideologie. [...]”.

Het “pogen te rechtvaardigen” gaat minder ver dan het goedkeuren, doch streeft ernaar (...) de bedoelde genocide op een aanvaardbare wijze voor te stellen, en aldus de nazi-ideologie te legitimeren.

Bij het strafbaar stellen van het “schromelijk minimaliseren” ten slotte, is de toevoeging van het begrip “schromelijk” van bijzonder belang. Uit de parlementaire voorbereiding blijkt zeer duidelijk dat de wetgever niet het minimaliseren zonder meer, doch enkel het minimaliseren op zeer verregaande en daardoor erge, grove en beledigende wijze beoogt.”²⁴.

Het is dus de bedoeling die strafbaarstelling als basis te gebruiken bij de uitwerking van dit wetsvoorstel.

3. De wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie

Titel IV van die wet voorziet in dezelfde straffen als de wet van 30 juli 1981 voor al wie, om de in de wet bedoelde redenen²⁵, aanzet tot discriminatie, haat of geweld jegens een groep of een persoon.

Gelijkaardige bepalingen zijn opgenomen in de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen²⁶.

²⁴ Punt B.7.9.

²⁵ Artikel 22 van de antidiscriminatiewet.

²⁶ Artikelen 26 en volgende.

2. La loi du 23 mars 1995 tendant à réprimer la négation, la minimisation, la justification ou l'approbation du génocide commis par le régime national-socialiste allemand pendant la Seconde Guerre mondiale

Cette loi punit d'une peine de 8 jours à un an de prison et “d'une amende de 26 à 5 000 francs” quiconque “minimise grossièrement, cherche à justifier ou approuve le génocide commis par le régime national-socialiste allemand pendant la seconde guerre mondiale”.

Dans son arrêt 45/96 du 12 juillet 1996, la Cour constitutionnelle a avalisé les incriminations retenues ainsi que leur libellé, déclarant notamment: “La signification des termes “nier” ou “approuver” ne prête pas à malentendu. Dans le premier cas, l'existence du génocide dont il s'agit est contestée dans sa totalité. Dans le second cas, on lui donne son approbation et l'on souscrit dès lors sur ce point à l'idéologie nazie. [...]”.

“Le fait de ‘chercher à justifier’ va moins loin que l'approbation mais tend [...] à présenter le génocide considéré sous un jour acceptable et à légitimer ainsi l'idéologie nazie.”.

“Enfin, concernant la répression du fait de ‘minimiser grossièrement’, l'adjonction du terme ‘grossièrement’ est d'une grande importance. Il apparaît très clairement, dans les travaux préparatoires, que le législateur ne vise pas le fait de minimiser sans plus, mais uniquement le fait de minimiser à l'extrême et, par là même, de manière grave.”²⁴.

Nous entendons nous inspirer de cette incrimination dans l'élaboration de la présente proposition de loi.

3. La loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre certaines formes de discriminations

Le titre IV de ladite loi prévoit les mêmes peines que la loi du 30 juillet 1981 pour quiconque incite à la discrimination, à la haine ou à la violence à l'égard d'un groupe ou d'une personne pour les motifs visés par la loi²⁵.

Des dispositions similaires existent dans la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre la discrimination entre les femmes et les hommes²⁶.

²⁴ Point B.7.9.

²⁵ Article 22 de la loi anti-discrimination.

²⁶ Articles 26 et s.

4. De antiterrorismewetgeving

a. De tekst

Artikel 140*bis* van het Strafwetboek heeft betrekking op het gedrag dat rechtstreeks of onrechtstreeks aanzet tot terrorisme²⁷ en straft “iedere persoon die een boodschap verspreidt of anderszins publiekelijk ter beschikking stelt met het oogmerk aan te zetten tot het plegen van” een van de terroristische misdrijven als bepaald bij het Strafwetboek, wanneer “dergelijk gedrag, ongeacht of het al dan niet rechtstreeks aanstuurt op het plegen van terroristische misdrijven, het risico oplevert dat één of meer van deze misdrijven mogelijk wordt gepleegd”.

Die bepaling moet worden gelezen in het licht van artikel 137, §1, van het Strafwetboek dat het terroristisch misdrijf omschrijft als het misdrijf dat, “door zijn aard of context een land (...) ernstig kan schaden en opzettelijk gepleegd is met het oogmerk om een bevolking ernstige vrees aan te jagen (...) of om de politieke, constitutionele, economische of sociale basisstructuren van een land (...) ernstig te ontwrichten of te vernietigen”²⁸.

b. De geest van de tekst

Bij de voorstelling van het wetsontwerp dat de wet van 18 februari 2013 zou worden, gaf de regering aan dat zij verschillende maatregelen inzake terrorismebestrijding die enkele jaren voordien door de Raad van Europa²⁹ en de Europese Unie³⁰ waren aangenomen, in Belgisch recht wilde omzetten.

Met de tekst werden in het Belgische wettelijke arsenaal nieuwe strafbaarstellingen ingevoegd ter bestrijding van openbare aanzetting tot het plegen van een terroristisch misdrijf, alsook van de rekrutering en opleiding met het oog op het plegen van terroristische daden.

²⁷ Tegen de wet van 18 februari 2013, die er onder meer toe strekt artikel 140*bis* in het Strafwetboek in te voegen, is momenteel een beroep hangende voor het Grondwettelijk Hof.

²⁸ De terroristische misdrijven worden in de §§2 en 3 van artikel 137 van het Strafwetboek opgesomd.

²⁹ In casu het Verdrag van de Raad van Europa ter voorkoming van terrorisme van 16 mei 2005. Er dient te worden opgemerkt dat België het Verdrag weliswaar op 6 januari 2006 heeft ondertekend, maar het tot nu toe nog niet heeft geratificeerd in tegenstelling tot landen zoals Duitsland, Oostenrijk, Denemarken, Spanje, Finland, Frankrijk, Luxemburg, Noorwegen, Nederland, Polen of Zweden.

³⁰ Meer in het bijzonder artikel 1 van het Kaderbesluit 2008/919/JBZ van de Raad van de Europese Unie van 28 november 2008 tot wijziging van Kaderbesluit 2002/475/JBZ inzake terrorismebestrijding.

4. La législation antiterroriste

a. Le texte

L'article 140*bis* du Code pénal vise, pour sa part, les comportements d'incitation directe ou indirecte au terrorisme²⁷ et punit “toute personne qui diffuse ou met à disposition du public de tout autre manière un message, avec l'intention d'inciter à la commission d'une des infractions” terroristes visées par le Code pénal, pour autant qu'un “tel comportement, qu'il préconise directement ou non la commission d'infractions terroristes, crée le risque qu'une ou plusieurs de ces infractions puissent être commises”.

Cette disposition doit être lue à la lumière de l'article 137, §1er du Code pénal, lequel définit l'infraction terroriste comme l'infraction qui, “par sa nature ou son contexte, peut porter gravement atteinte à un pays (...) et est commise intentionnellement dans le but d'intimider gravement une population (...) ou de gravement déstabiliser ou détruire les structures fondamentales politiques, constitutionnelles, économiques ou sociales d'un pays (...)”²⁸.

b. L'esprit du texte

Lors de la présentation du projet de loi qui allait devenir la loi du 18 février 2013, le gouvernement avait indiqué vouloir transposer en droit belge diverses mesures adoptées quelques années plus tôt par le Conseil de l'Europe²⁹ et l'Union européenne³⁰ en matière de lutte contre le terrorisme.

Le texte inséra dans l'arsenal législatif belge de nouvelles incriminations afin de lutter contre la provocation publique à commettre une infraction terroriste ainsi que contre le recrutement et l'entraînement en vue de commettre des actes terroristes.

²⁷ La loi du 18 février 2013 qui insère notamment l'article 140*bis* dans le Code pénal fait l'objet d'un recours actuellement pendant devant la Cour constitutionnelle.

²⁸ Les infractions terroristes sont listées aux §§ 2 et 3 de l'article 137 du Code pénal.

²⁹ En l'occurrence, la Convention du Conseil de l'Europe pour la prévention du terrorisme du 16 mai 2005. Notons que, si la Belgique a signé la Convention le 6 janvier 2006, elle ne l'a, à ce jour, toujours pas ratifiée, contrairement à des pays comme l'Allemagne, l'Autriche, le Danemark, l'Espagne, la Finlande, la France, le Luxembourg, la Norvège, les Pays-Bas, la Pologne ou encore la Suède.

³⁰ Plus spécialement l'article 1er de la décision-cadre 2008/919/JAI du Conseil de l'Union européenne du 28 novembre 2008 modifiant la décision-cadre 2002/475/JAI du 13 juin 2002 relative à la lutte contre le terrorisme.

Het werd bovendien mogelijk zowel directe als indirecte aanzetting tot terrorisme te straffen. Daarmee beoogde de wetgever:

a) de directe aanzetting, “die als doel het plegen van een bepaald misdrijf heeft”³¹; en

b) de indirecte aanzetting, die “niet het plegen van een bepaalde handeling” beoogt³², maar tot stand komt in een situatie “waarin er ernstige aanwijzingen zijn dat een gevaar bestaat dat een terroristisch misdrijf gepleegd zou worden”³³.

De risicobeoordeling vergt meer bepaald dat de volgende elementen in aanmerking worden genomen³⁴:

— de dader (niet de eerste de beste, maar veeleer een “invloedrijke en charismatische persoon”);

— de ontvanger van de boodschap (“een woedende (...) menigte” veeleer dan een “plaats waar slechts enkele personen zijn die weinig gevoelig zijn voor de boodschap,”);

— de aard van de boodschap (houden de woorden al dan niet een oproep tot haat in?);

— de context waarin de boodschap wordt geformuleerd (worden de woorden uitgesproken “in tijden van crisis of militaire spanning”³⁵?).

De regering preciseerde zelfs dat het plegen van het misdrijf een bijzonder opzet vereist, namelijk “het oogmerk aan te zetten tot het plegen van een terroristisch misdrijf”³⁶.

Met die nieuwe strafbaarstelling werd ook opgetreden tegen het feit dat een persoon via websites gegevens ter beschikking stelt die ertoe kunnen leiden dat terroristische handelingen worden gepleegd.

Tot slot verantwoordde “de gevaarlijkheid verbonden aan (...) de actuele communicatiemiddelen” (internet en de audiovisuele media), die een wapen vormen voor een grootschalige verspreiding van “boodschappen bij wijze van apologie van het terrorisme” — hierover

³¹ Annemie Turtelboom, minister van Justitie, wetsontwerp tot wijziging van Titel 1er van het Strafwetboek, memorie van toelichting, DOC 53 2502/001, blz. 11.

³² *Ibidem*.

³³ *Ibidem*, blz. 12.

³⁴ *Ibidem*.

³⁵ *Ibidem*, blz. 13.

³⁶ *Ibidem*.

Il permettait, en outre, de punir tant l’incitation directe que l’incitation indirecte au terrorisme. Ce faisant, le législateur entendait viser:

a) l’incitation directe, entendue comme une “provocation ayant pour but la réalisation d’une infraction déterminée”³¹; et

b) l’incitation indirecte, entendue comme une provocation qui “ne vise pas la commission d’un acte déterminé”³², mais est réalisée dans une “situation dans laquelle des indices sérieux indiquent qu’il existe un risque qu’une infraction terroriste soit commise”³³.

L’évaluation du risque passe notamment par la prise en considération³⁴:

— de l’auteur (est visé non le quidam, mais plutôt une “personne influente et charismatique”);

— du destinataire du message (“une foule en colère” plutôt qu’un “endroit où seules quelques personnes peu réceptives au message se trouvent”);

— de la nature du message (le discours induit-il ou non un appel à la haine?);

— du contexte dans lequel ce dernier est formulé (est-il prononcé “à un moment de crise ou de tension militaire”³⁵?).

Et le gouvernement de préciser que la commission de l’infraction requérait un dol spécial, à savoir “l’intention d’inciter à la commission d’une infraction terroriste”³⁶.

Cette nouvelle incrimination visait également à réprimer le fait pour un individu de mettre à disposition, par l’intermédiaire de sites informatiques, des informations de nature à provoquer la commission d’actes de terrorisme.

Enfin, “la dangerosité liée [...] aux moyens de communication actuels” (internet et les médias audiovisuels) offrant une arme de diffusion à grande échelle de “contenus faisant l’apologie du terrorisme” (nous reviendrons sur la formule au point suivant), justifiait que, lorsque

³¹ Annemie TURTELBOOM, ministre de la Justice, “Projet de loi modifiant le Titre 1er du Code pénal”, Exposé des motifs, DOC 53 2502/001, p. 11.

³² *Idem*.

³³ *Ibid.*, p. 12.

³⁴ *Idem*.

³⁵ *Ibid.*, p. 13.

³⁶ *Idem*.

meer in het volgende punt —, dat als aan de voormelde voorwaarden is voldaan, aan de dader criminele straffen worden opgelegd³⁷.

c. Maakt artikel 140bis van het Strafwetboek de verheerlijking van terrorisme strafbaar?

In advies nr. 51.806/3 over het voormelde wetsontwerp heeft de Raad van State aangaande de directe of indirecte aanzetting tot een terroristisch misdrijf wel degelijk gepreciseerd dat “*als er, in de concrete omstandigheden, geen gevaar bestond dat er [als gevolg van de aanzetting] een terroristisch misdrijf zou worden gepleegd, een strafrechtelijke veroordeling op gespannen voet zou staan met de vrijheid van meningsuiting*”³⁸. De Raad van State oordeelde aldus dat in dergelijke gevallen niet langer is voldaan aan de bij artikel 10 van het EVRM gestelde vereisten.

Dat standpunt moet volgens de indiener als volgt worden begrepen: dat een rechter niet vaststelt - de bewijslast berust bij het openbaar ministerie - dat er een risico van een misdrijf bestaat als gevolg van woorden van een individu dat wordt vervolgd wegens aanzetting tot terrorisme, houdt in dat de wettelijke voorwaarden niet zijn vervuld en dat de persoon bijgevolg moet worden vrijgesproken.

Het antwoord op onze aanvankelijke vraag is dus duidelijk: artikel 140bis van het Strafwetboek beoogt een uiterst specifieke situatie, namelijk de verspreiding of terbeschikkingstelling van informatie met het oog op de aanzetting tot het plegen van een terroristisch misdrijf, waarbij rekening wordt gehouden met de voormelde criteria (dader, context, aard van de boodschap of ontvanger).

Hoewel de opname van die bepaling in ons straffenarsenaal zeker nodig was, is het verschijnsel waarop dit wetsvoorstel zich toespitst, echter ruimer. Het is immers de bedoeling een sterk signaal te geven aan wie weliswaar niet van plan is een terroristisch misdrijf te plegen, maar wel terrorisme bagatelliseert, rechtvaardigt, verheerlijkt of minimaliseert, en zodoende bijdraagt tot het doorgeven van het extremistische discours in de samenleving, waardoor sommigen zich tot radicalisme aangetrokken zouden kunnen voelen.

³⁷ *Ibidem*, blz. 13-14.

³⁸ *Ibidem*, blz. 26-27.

les conditions précitées étaient réunies, l’auteur fasse l’objet de peines criminelles³⁷.

c. L’article 140bis du Code pénal incrimine-t-il l’apologie du terrorisme?

Le Conseil d’État, dans son avis n° 51.806/3 portant sur le projet de loi précité, a bien précisé, s’agissant de l’incitation directe ou indirecte à commettre une infraction terroriste, que, dans l’hypothèse où “*le risque qu’une infraction terroriste soit commise [du fait de l’incitation] est inexistant dans les circonstances de l’espèce, une condamnation pénale serait inconciliable avec la liberté d’expression*”³⁸. Le Conseil d’État estimait ainsi que le prescrit de l’article 10 de la CEDH ne serait, en pareil cas, plus rempli.

Cette prise de position doit, à notre sens, être comprise comme suit: le fait, pour un juge, de ne pas constater (la charge de la preuve reposant sur le ministère public) l’existence d’un risque d’infraction du fait des propos tenus par l’individu faisant l’objet de poursuites pour incitation au terrorisme implique que le prescrit légal ne serait plus rempli et que la personne devrait, par conséquent, être acquittée.

La réponse à notre question de départ est donc claire: l’article 140bis du Code pénal vise une situation extrêmement spécifique, à savoir la diffusion ou la mise à disposition d’informations en vue d’inciter à la commission d’une infraction terroriste en tenant compte des critères précités (auteur, contexte, nature du message ou destinataire).

Or, si l’insertion de cette disposition dans notre arsenal répressif était certes nécessaire, le phénomène qu’entend viser la présente proposition de loi est plus large. Notre objectif consiste, en effet, à envoyer un signal fort à ceux qui, sans avoir l’intention de commettre une infraction terroriste, banalisent, justifient, glorifient ou minimisent le phénomène terroriste, contribuant ainsi à relayer le discours extrémiste dans la société et, peut-être, à susciter des vocations au radicalisme.

³⁷ *Ibid.*, pp. 13-14.

³⁸ *Ibid.*, pp. 26-27.

III. — BESTRAFFING VAN VERHEERLIJING VAN TERRORISME OPNEMEN IN HET BELGISCH RECHT

A. Een precieze strafbaarstelling

Zoals hierboven wordt aangegeven, is, met uitzondering van het specifieke geval waarin artikel 140*bis* van het Strafwetboek voorziet (met name wat de te vervullen voorwaarden betreft opdat het misdrijf als vaststaand wordt beschouwd), het verheerlijken van terrorisme op zich niet strafbaar in het Belgische rechtssysteem, in tegenstelling tot andere haatboodschappen, zoals racisme en negationisme.

Om de verheerlijking van terrorisme als misdrijf op te nemen in het Belgisch recht, moet rekening worden gehouden met de hierboven aangehaalde grote principes die in de vigerende Belgische wetgeving en in de grondwettelijke en internationale rechtspraak zijn vervat.

Er moet dus een duidelijk onderscheid worden gemaakt tussen het in artikel 140*bis* van het Strafwetboek bedoelde aanzetten tot het plegen van terroristische misdrijven enerzijds, en de verheerlijking van terrorisme anderzijds.

In dit tweede geval hebben we immers te maken met een persoon die willens en wetens een mening verkondigt (onder meer via het internet en de sociale media) waarbij een terroristisch misdrijf wordt goedgekeurd, getracht wordt een dergelijk misdrijf te rechtvaardigen of in een aanvaardbaar daglicht te stellen, of waarbij de impact van een terroristisch misdrijf schromelijk wordt geminimaliseerd, waardoor de ideologie die aan het plegen van het terroristisch misdrijf ten grondslag ligt, gelegitimeerd wordt.

De strafbaarstelling van het aldus omschreven misdrijf, waarvoor de wet van 1995 tot bestraffing van het negationisme model staat, heeft niet alleen een repressief oogmerk. Ze houdt een zeer sterk symbolisch signaal in aan al wie, zonder daarom van plan te zijn een terroristische aanslag te plegen of te helpen plegen (situatie bedoeld in artikel 140*bis* van het Strafwetboek), op zijn manier terroristische daden aanmoedigt.

Daar het ook de bedoeling is de verheerlijking van terrorisme op het internet (en dus via de sociale media) aan te pakken, wordt uiteraard gerekend op de burgerzin. Al wie dat wenst, kan aangifte doen van strafbare gedragingen waarvan hij/zij weet heeft, zoals dat geldt voor om het even welk misdrijf, ook voor misdrijven die voortvloeien uit de wetgeving tegen racisme, negationisme en discriminatie; ter zake beschikt het Interfederaal

III. — L'INTRODUCTION DE LA RÉPRESSION DE L'APOLOGIE DU TERRORISME EN DROIT BELGE

A. Une incrimination précise

Nous venons de le voir, à l'exception du cas particulier (notamment quant aux modalités à remplir pour considérer l'infraction comme établie) de l'article 140*bis* du Code pénal, l'apologie du terrorisme n'est pas, en soi, réprimée en droit belge, au contraire d'autres discours de haine, tels que le racisme et le négationnisme.

Pour introduire l'infraction d'apologie du terrorisme en droit belge, il convient de tenir compte des grands principes dégagés par la législation belge en vigueur ainsi que par la jurisprudence constitutionnelle et internationale tels que nous les avons évoqués ci-dessus.

À notre sens, il convient de bien distinguer la provocation à la commission d'actes terroristes (visée par l'article 140*bis* du Code pénal), d'une part, et l'apologie du terrorisme, d'autre part.

Dans ce second cas, nous sommes en présence d'une personne qui, sciemment, véhicule (notamment sur internet et les réseaux sociaux) une opinion qui approuve, cherche à justifier, présente l'infraction terroriste sous un jour acceptable ou minimise grossièrement l'impact d'une infraction terroriste, légitimant ainsi l'idéologie ayant présidé à la commission de l'infraction terroriste.

L'infraction ainsi libellée, qui se calque sur la loi de 1995 réprimant le négationnisme, n'a pas qu'un objectif répressif. Elle constitue un signal symbolique extrêmement fort envoyé à ceux qui, sans nécessairement avoir l'intention de commettre ou d'aider à commettre un attentat terroriste (cas de figure visé par l'article 140*bis* du Code pénal), promeuvent, à leur manière, l'action terroriste.

En visant également le cas de l'apologie sur internet (et donc aussi sur les réseaux sociaux), nous comptons naturellement sur les réflexes citoyens. Toute personne qui le souhaite pourra, à l'instar de ce qui prévaut pour n'importe quelle autre infraction – en ce compris les infractions découlant des législations antiraciste, anti-négationniste et antidiscriminatoire, pour lesquelles le Centre pour l'Égalité des chances dispose d'un numéro

Gelijkkansencentrum over een groen nummer en over een website, waarop internetgebruikers worden aange- maand dit soort misdrijven aan te geven.

B. Strengere sancties voor ernstige misdrijven

Naar het voorbeeld van de wet van 1995 is het de wetgever er om te doen de verspreiding tegen te gaan en te voorkomen van ideeën die er op middellange en lange termijn voor kunnen zorgen dat sommigen zich aangetrokken voelen tot terrorisme, en die uiteindelijk kunnen leiden tot radicalisering van sommige personen die ten slotte zelf zouden kunnen aansluiten bij een terroristische organisatie of de boodschap van die organisatie actief zouden kunnen uitdragen.

Een terroristische aanslag toejuichen of minimaliseren is niet iets onschuldigs. Men mag niet vergeten dat een terroristisch misdrijf uiterst ernstig is. Niets maar dan ook niets kan dit soort misdrijf rechtvaardigen of legitimeren. Wie terrorisme verheerlijkt, verlaat het domein van de vrije meningsuiting en geeft de aanzet tot obscurantisme, haat en geweld.

Het lijkt geen twijfel dat de bestraffing van de verheerlijking van terrorisme, gezien de omvang van het fenomeen op het internet, past in de *“dwingende sociale noodwendigheid”* waarvan het Europees Hof voor de Rechten van de Mens de beperking van de vrijheid van meningsuiting doet afhangen. Aan de hier voorgestelde strafbepaling zal echter, zoals voor elke strafwet het geval is, een restrictieve uitlegging worden gegeven.

Terrorisme is een extreem middel, waarbij zonder onderscheid vrouwen en kinderen, jongeren en minder jongeren, mannen en vrouwen worden gedood, ongeacht hun huidskleur, hun geloofsovertuiging of hun afkomst. Wie terrorisme goedkeurt, effent de weg voor de teloorgang van onze waarden.

Er zijn ingrijpende beslissingen nodig om op te treden tegen de toenemende radicalisering in Europa, van waaruit duizenden jongeren naar het buitenland trekken om er te gaan vechten namens een totalitaire ideologie die onverenigbaar is met de democratie.

Er zij herinnerd aan artikel 137 van het Strafwetboek, die het eerder aangehaalde terroristisch misdrijf als volgt definieert: *“het misdrijf [...] dat door zijn aard of context een land of een internationale organisatie ernstig kan schaden en opzettelijk gepleegd is met het oogmerk om een bevolking ernstige vrees aan te jagen of om de overheid of een internationale organisatie op*

vert ainsi qu’un site internet invitant les internautes à dénoncer ce type d’infractions –, dénoncer les comportements infractionnels dont elle aurait connaissance.

B. À comportement grave, sanctions sévères

À l’instar de la loi de 1995, le législateur entend lutter contre et prévenir la propagation d’idées susceptibles, à moyen et long terme, d’engendrer chez certains un attrait pour le phénomène terroriste et conduire, *in fine*, à la radicalisation de certaines personnes qui, au stade ultime, pourraient à leur tour intégrer une organisation terroriste ou véhiculer son discours de façon active.

Se féliciter d’un attentat terroriste ou le minimiser ne sont pas des actions anodines. Il convient de garder à l’esprit la gravité extrême de l’infraction terroriste. Absolument rien ne saurait justifier ou légitimer ce type d’infraction. Faire l’apologie du terrorisme, c’est sortir du domaine de la liberté d’expression pour entrer dans l’antichambre de l’obscurantisme, de la haine et de la violence.

La répression de l’apologie du terrorisme, au vu de l’ampleur du phénomène sur le net, rejoint sans nul doute le *“besoin social impérieux”* auquel la Cour européenne des droits de l’Homme conditionne les restrictions à la liberté d’expression. Cette disposition pénale proposée demeurera néanmoins, à l’instar de toute loi pénale, d’interprétation restrictive.

Le terrorisme constitue un moyen extrême, qui tue sans distinguer femmes et enfants, jeunes et moins jeunes, hommes et femmes, sans distinction de couleur de peau, de religion, d’origine. Cautionner le terrorisme, c’est faire le lit de la destruction de nos valeurs.

Face à la radicalisation grandissante à laquelle est confrontée une Europe qui voit des milliers de ses enfants partir combattre dans des pays étrangers au nom d’une idéologie totalitaire et incompatible avec la démocratie, il convient de prendre des décisions fortes.

Souvenons-nous du libellé de l’article 137 du Code pénal, qui définit l’infraction terroriste, déjà évoquée plus haut, comme suit: *“l’infraction [...] qui, de par sa nature ou son contrôle, peut porter gravement atteinte à un pays ou à une organisation internationale et est commise intentionnellement dans le but d’intimider gravement une population ou de contraindre indûment*

onrechtmatige wijze te dwingen tot het verrichten of het zich onthouden van een handeling, of om de politieke, constitutionele, economische of sociale basisstructuren van een land of een internationale organisatie ernstig te ontwrichten of te vernietigen”.

IV. — CONCLUSIES

Het moge duidelijk zijn dat deze definitie – mocht dat nog nodig zijn – de ernst van terrorisme benadrukt. Ze rechtvaardigt ook uiterst strenge straffen, strenger nog dan de bestaande strafbaarstellingen inzake vrijheid van meningsuiting.

Dit wetsvoorstel mag niet worden beschouwd als een maatregel die de vrijheid met voeten treedt. Het wil integendeel een krachtige boodschap uitdragen aan al wie door zijn uitspraken of houding *in fine* het terroristische misdrijf goedkeurt. Het is ook de bedoeling ieder de ernst van een dergelijk gedrag te doen inzien.

Het probleem kan uiteraard niet louter door veiligheidsmaatregelen worden opgelost. Er zijn voorstellen genoeg om opnieuw de nadruk te leggen op de beginselen waarop onze gemeenschappelijke waarden steunen. Wij hopen dat de deelstaten zullen blijven nadenken hoe dat verschijnsel van radicalisering kan worden bestreden, waarbij zij hun bevoegdheden voluit moeten aanwenden.

Terrorisme kan geen mening zijn. Het blijft een misdad. Door terrorisme te verheerlijken, ook zonder terroristische daden te willen stellen, wordt men medeplichtig. Het wordt tijd dat die boodschap eindelijk doordringt.

TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Art. 2

Met dit artikel wordt het misdrijf “verheerlijking van terrorisme” nader bepaald. Men baseert zich daarbij op de bestaande Belgische wetgeving tegen negationisme, zoals die door het Grondwettelijk Hof werd bekrachtigd; ook in de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens wordt de strekking van die Belgische wetgeving onderschreven. Door de woorden “willens en wetens” in de tekst op te nemen, kunnen situaties worden uitgesloten waarin de betrokkene met zijn woorden blijk geeft van ironie of humor en in geen geval aangeeft dat hij zich verheugt over het plegen van terroristische aanslagen.

des pouvoirs publics ou une organisation internationale à accomplir ou à s’abstenir d’accomplir un acte, ou de gravement déstabiliser ou détruire les structures fondamentales politiques, constitutionnelles, économiques ou sociales d’un pays ou d’une organisation internationale”.

IV. — CONCLUSIONS

Cette définition, on l’aura compris, souligne, s’il était encore besoin, toute la gravité du phénomène terroriste. Elle justifie également le recours à des peines extrêmement sévères, plus sévères encore que les incriminations existantes en matière de liberté d’expression.

La présente proposition de loi ne saurait être présentée comme une mesure liberticide. Au contraire, elle vise à envoyer un message fort à ceux qui, par leur discours ou leur attitude, cautionnent, *in fine*, l’infraction terroriste. Elle vise également à faire prendre conscience par chacun de la gravité d’un tel comportement.

La question ne saurait certes être réglée par la seule réponse sécuritaire. Les propositions ne manquent pas pour réaffirmer les principes qui fondent notre socle de valeurs communes. Nous espérons que les entités fédérées poursuivront la réflexion en vue de lutter contre ce phénomène de radicalisation en exerçant pleinement leurs compétences.

Le terrorisme ne saurait constituer une opinion. Il demeure un crime. En faire l’apologie, même sans intention terroriste, c’est s’en faire le complice. Il est temps que ce message soit enfin compris.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Art. 2

Cet article définit l’infraction d’apologie du terrorisme en s’inspirant de la législation belge existante en matière de lutte contre le négationnisme telle que validée par la Cour constitutionnelle et, dans son esprit, par la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l’Homme. L’adjectif “sciemment” permet d’exclure les situations où l’auteur des propos fait montre d’ironie ou d’humour et, en aucune façon, d’une volonté de se féliciter de la commission d’attentats terroristes.

De verwijzing naar artikel 444 van het Strafwetboek verwijst naar de omstandigheden van openbaarheid die traditioneel in aanmerking worden genomen in de wetgeving die racistische, negationistische en discriminerende uitspraken straft, met andere woorden wanneer het misdrijf is gepleegd:

— op openbare bijeenkomsten of plaatsen, zo ook op plaatsen die niet openbaar zijn, maar toegankelijk zijn voor een aantal mensen die het recht hebben er te vergaderen of die plaatsen te bezoeken;

— om op het even welke plaats, in aanwezigheid van de beledigde en voor getuigen;

— door geschriften, al dan niet gedrukt, door prenten of zinnebeelden, die aangeplakt, verspreid of verkocht worden, die te koop worden aangeboden of openlijk tentoongesteld worden;

— door geschriften, die niet openbaar worden gemaakt, maar aan verscheidene personen worden gestuurd of meegedeeld.

Art. 3

Artikel 3 bepaalt de diverse straffen naargelang het misdrijf al dan niet op het internet is gepleegd. Het verschil in behandeling op grond van de verspreidingswijze is volgens ons gerechtvaardigd omdat het gebruik van een instrument dat een ruimere verspreiding mogelijk maakt, een strengere straf wettigt, in navolging van wat de Franse wetgeving bepaalt sinds op 13 november 2014 de wet 2014-1353, die de bepalingen inzake terrorismebestrijding versterkt, werd aangenomen.

Art. 4

Dezelfde redenering geldt voor artikel 4. Het verspreiden van de strafbare *hate speech* op websites die worden bezocht door minderjarigen (sociale netwerken bijvoorbeeld), die sterk blootgesteld zijn aan en zeer vatbaar zijn voor dergelijke discours, vormt volgens ons een andere verzwarende omstandigheid voor de hierboven omschreven strafbaarstelling.

Die verzwarende omstandigheid dat dergelijke *hate speech* toegankelijk is voor minderjarigen, is eveneens ingegeven door de Franse wetgeving, met name de wet 2014-1353 van 13 november 2014, die de bepalingen inzake terrorismebestrijding versterkt.

La référence à l'article 444 du Code pénal renvoie aux conditions de publicité traditionnellement retenues dans la législation réprimant les discours racistes, négationnistes et discriminatoires, c'est-à-dire lorsque l'infraction est perpétrée:

— dans des réunions ou lieux publics, mais aussi dans des lieux non publics mais ouverts à un certain nombre de personnes ayant le droit de s'y assembler ou de les fréquenter;

— dans un lieu quelconque mais en présence de la personne offensée et de témoins;

— par des écrits imprimés ou non, des images ou des emblèmes affichés, distribués ou vendus, mis en vente ou exposés au regard du public;

— par des écrits non rendus publics, mais adressés ou communiqués à plusieurs personnes.

Art. 3

L'article 3 définit les différentes peines applicables selon que l'infraction est ou non commise sur internet, la différence de traitement selon le mode de diffusion se justifiant selon nous par le recours à un instrument de plus large diffusion qui justifie une peine plus sévère, à l'instar de ce qui est désormais prévu par la législation française à la suite de l'adoption de la loi 2014-1353 du 13 novembre 2014 renforçant les dispositions relatives à la lutte contre le terrorisme.

Art. 4

Le même raisonnement vaut pour l'article 4. Le fait de relayer le discours incriminé sur des sites fréquentés par des mineurs (par exemple sur les réseaux sociaux), qui sont particulièrement exposés et aisément manipulables face à ce type de discours, constitue à nos yeux une autre circonstance aggravante de l'incrimination définie ci-dessus.

Cette circonstance aggravante de l'accès de ce type de discours aux mineurs s'inspire de la législation française, en l'occurrence la loi 2014-1353 du 13 novembre 2014 renforçant les dispositions relatives à la lutte contre le terrorisme.

Art. 5

Dit artikel beoogt recidive tegen te gaan door het materiaal in beslag te nemen dat werd gebruikt om het misdrijf te plegen (bijvoorbeeld informaticamateriaal).

Art. 5

L'objectif de cette disposition est de lutter contre la récidive en confisquant le matériel ayant servi à commettre l'infraction (par exemple le matériel informatique).

Denis DUCARME (MR)

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

Art. 2

Eenieder die wetens en willens, in een van de in artikel 444 van het Strafwetboek aangegeven omstandigheden, één of meer van de in de artikelen 137 tot 141 van hetzelfde Wetboek bedoelde misdrijven goedkeurt, poogt te rechtvaardigen of schromelijk minimaliseert, wordt gestraft met gevangenisstraf van een maand tot een jaar en met geldboete van 50 tot 1 000 euro, of met één van die straffen alleen.

Art. 3

Indien het misdrijf is gepleegd met behulp van een informatie- en communicatietechnologie, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van zes maanden tot twee jaar en met geldboete van 100 tot 5 000 euro, of met een van die straffen alleen.

Art. 4

Als het misdrijf is gepleegd met behulp van een informatie- en communicatietechnologie en de strafbare boodschap door een minderjarige kan worden gezien of waargenomen, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van twee tot vijf jaar en met geldboete van 5 000 tot 15 000 euro, of met één van die straffen alleen.

Art. 5

De verbeurdverklaring van de voorwerpen die hebben gediend om het misdrijf te plegen, wordt altijd uitgesproken.

2 februari 2015

PROPOSITION DE LOIArticle 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

Art. 2

Quiconque, sciemment, dans l'une des circonstances indiquées à l'article 444 du Code pénal, approuve, cherche à justifier ou minimise grossièrement une ou plusieurs infractions visées aux articles 137 à 141 du Code pénal, est puni d'un emprisonnement d'un mois à un an et d'une amende de 50 à 1 000 euros, ou d'une de ces peines seulement.

Art. 3

Si l'infraction est commise au moyen de technologies de l'information et de la communication, le coupable est puni d'un emprisonnement de six mois à deux ans et d'une amende de 100 à 5 000 euros, ou d'une de ces peines seulement.

Art. 4

Lorsque l'infraction est commise au moyen de technologies de l'information et de la communication et que le message incriminé est susceptible d'être vu ou perçu par un mineur, le coupable est puni d'un emprisonnement de deux à cinq ans et d'une amende de 5 000 à 15 000 euros, ou d'une de ces peines seulement.

Art. 5

La confiscation des choses qui ont servi à commettre l'infraction est toujours prononcée.

2 février 2015

Denis DUCARME (MR)